

Laki kasvinjalostajanoikeudesta 22.12.2009/1279

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan kasvinjalostajan oikeuden (*kasvinjalostajanoikeus*) suojaamiseen. Kasvinjalostajanoikeus voidaan myöntää kaikkien kasvitieteellisten sukujen ja lajien lajikkeisiin.

2 §

Euroopan yhteisön lainsäädäntö

Euroopan yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista säädetään yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2100/94.

Yhteisön kasvinjalostajanoikeuden haltijalla on sama suoja kuin kasvinjalostajanoikeuden haltijalla tämän lain mukaan, jollei laissa toisin säädetä.

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *johdannaislajikkeella* lajiketta, joka on saatu aikaan käyttämällä olennaisesti hyväksi suojattua lajiketta;
- 2) *kasvinjalostajanoikeudella* jalostajan yksinoikeutta lajikkeen ammattimaiseen hyväksikäyttämiseen sen mukaan kuin tässä laissa säädetään; kasvinjalostajanoikeus koskee myös:
 - a) lajikkeita, jotka eivät selvästi eroa suojatusta lajikkeesta;
 - b) johdannaislajiketta, jos lajike ei itse ole johdannaislajike; ja
 - c) lajikkeita, joiden tuottaminen vaatii suojatun lajikkeen toistuvaa käyttöä;
- 3) *kasvinjalostajanoikeuden haltijalla* lajikkeen jalostajaa tai sitä, jolle hänen oikeutensa on siirtynyt; kasvinjalostajanoikeuden haltijaksi katsotaan se, joka viimeksi on merkitty 22 §:ssä tarkoitettuun kasvinjalostajanoikeusrekisteriin kasvinjalostajanoikeuden haltijaksi, jollei muuta näytetä;
- 4) *lajikkeella* yhteen ainoaan alimpaan tunnettuun kasvitieteelliseen taksoniin kuuluvaa kasviryhmää, joka voidaan:
 - a) määritellä tietyn perimätyypin tai perimätyyppiyhdistelmän ominaispiirteiden kuvauksen perusteella;

b) erottaa kaikista muista kasviryhmistä vähintään yhden ominaispiirteen perusteella; ja
c) katsoa kokonaisuudeksi sillä perusteella, että sitä voidaan lisätä ilman, että se muuttuu;

5) *hybridillä* perinnöllisesti toisistaan poikkeavien vanhempien jälkeläistä;

6) *lisäysaineistolla* kaikkia niitä kasvinosia, joita voidaan käyttää kasvien lisäämiseen;

7) *lajikkeen aineistolla*:

a) lajikkeen lisäysaineistoa;

b) lajikkeen viljelykseltä korjattua satoa, kokonaisia kasveja ja kasvinosia; ja

c) kaikkea korjatusta sadosta välittömästi valmistettua tuotetta;

8) *markkinoinnilla* myymistä tai muuta luovuttamista korvausta vastaan, varastoimista myyntitarkoituksessa, myyntiin tarjoamista, luovuttamista vastikkeetta kaupallisessa hyödyntämistarkoituksessa sekä asettamista saataville maksua vastaan tai ilmaiseksi Euroopan unionin markkinoilla unionin alueella tapahtuvaa jakelua tai käyttöä varten.

2 luku

Kasvinjalostajanoikeus

4 §

Kasvinjalostajanoikeuden sisältö

Kasvinjalostajanoikeuden haltijalla on yksinoikeus hyödyntää lajikkeen lisäysaineistoa ammattimaisessa tuottamisessa ja markkinoinnissa.

Seuraavat lisäysaineistoa koskevat toimenpiteet edellyttävät kasvinjalostajanoikeuden haltijan lupaa hänen määraämillään ehdoilla:

1) lisäys;

2) kunnostus lisäystarkoituksiin;

3) markkinointi, vienti ja tuonti; ja

4) varastointi 1—3 kohdassa mainittuihin tarkoituksiin käytettäväksi.

Sadolle, joka on saatu käyttämällä suojatun lajikkeen lisäysaineistoa luvattomasti, ei saa suorittaa 2 momentissa mainittuja toimenpiteitä ilman kasvinjalostajanoikeuden haltijan lupaa, jos kasvinjalostajanoikeuden haltijalla ei ole ollut kohtuullista mahdollisuutta käyttää oikeuttaan kyseiseen lisäysaineistoon.

5 §

Kasvinjalostajanoikeuden rajoitukset

Kasvinjalostajanoikeus ei rajoita lajikkeen käyttämistä:

1) yksityisluonteisesti muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin;

2) koe- ja tutkimustarkoituksiin;

- 3) uusien lajikkeiden jalostamiseksi;
- 4) 6 §:ssä säädetyn edellytyksin oman tilan kylvösiementuotantoon.

6 §

Oikeus suojatun lajikkeen viljelyyn ja velvollisuus maksaa siitä korvaus

Viljelijällä on oikeus korvausta maksamalla käyttää ja tuottaa lisäystarkoituksiin hallinnassaan olevalla tilalla suojattujen lajikkeiden lisäysaineistoa. Tämä oikeus koskee hybridejä lukuun ottamatta seuraaviin kasvilajeihin kuuluvien lajikkeiden viljelyä: kaura, ohra, ruis, vehnä, ruisvehnä, rypsi, rapsi, pellava, herne, härkäpapu, peruna ja tattari.

Korvauksen on oltava selvästi pienempi kuin lajikkeen lisäysaineiston markkinoinnissa perittävä rojalti. Kasvinjalostajanoikeuden haltijalle maksettavan kohtuullisen korvauksen määrästä voidaan tehdä sopimus kasvinjalostajanoikeuden haltijan ja viljelijän tai heitä edustavien järjestöjen kesken. Jos sopimusta ei ole tehty tai sitä ei sovelleta, viljelijällä on velvollisuus maksaa kasvinjalostajanoikeuden haltijalle korvaus, joka on 50 prosenttia lajikkeen lisäysaineiston markkinoinnissa perittävistä summasta.

Viljelijällä, jonka hallinnassa oleva peltopinta-ala on alle 10 hehtaaria, on oikeus korvausta maksamatta käyttää suojatun lajikkeen lisäysaineistoa 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Suojatun perunalajikkeen viljelystä on tällaisessa tapauksessa kuitenkin maksettava korvaus, jos lajikkeen viljelyala on suurempi kuin kaksi hehtaaria tai varhaisperunan katteenalaisessa viljelyssä suurempi kuin yksi hehtaari.

Viljelijä on velvollinen antamaan pyydettyä viranomaiselle ja kasvinjalostajanoikeuden haltijalle maksuvelvollisuuden toteamiseksi tarvittavan tiedon.

7 §

Oikeus saada suojattua lajiketta koskevia viljelytietoja

Kasvinjalostajanoikeuden haltijalla on oikeus saada 6 §:ssä säädetyn viljelijän maksuvelvollisuuden toteuttamiseksi tarvittavat seuraavat tiedot maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetussa laissa ([284/2008](#)) tarkoitettua tietojärjestelmästä:

- 1) viljelijän nimi ja yhteystiedot;
- 2) tilatunnus;
- 3) viljelijän hallinnassa oleva peltopinta-ala, jos se on suojatun perunalajikkeen osalta yli kaksi hehtaaria, varhaisperunan katteenalaisen viljelyn osalta yli hehtaari tai muiden lajikkeiden osalta yli 10 hehtaaria;
- 4) Euroopan yhteisön kasvinjalostajanoikeudella suojattujen lajikkeiden viljelyala, jos se ylittää alan, joka laskennallisesti tarvittaisiin 92 viljatonnin tuottamiseen;
- 5) Euroopan yhteisön kasvinjalostajanoikeudella suojattujen perunalajikkeiden viljelyala, jos se ylittää alan, joka laskennallisesti tarvittaisiin 185 perunatonnin tuottamiseen; sekä
- 6) tämän lain perusteella suojattujen lajikkeiden omalla tilalla tuotetulla siemenellä kylvetyt viljelypinta-alat lajikkeittain.

Kasvinjalostajanoikeuden haltija saa käyttää 1 momentin mukaisesti luovutettuja tietoja vain 6 §:ssä tarkoitetun maksunsaantioikeutensa toteuttamiseksi. Kasvinjalostajanoikeuden haltijalla ei ole oikeutta luovuttaa tietoja edelleen.

Edellytyksenä 1 momentin mukaiselle tietojen luovutukselle on, että kasvinjalostajanoikeuden haltija ja viljelijä tai heitä edustavat järjestöt ovat sopineet 6 §:n mukaisesti kasvinjalostajanoikeuden haltijalle maksettavasta korvauksesta.

8 §

Suojattua lajiketta koskevien viljelytietojen hävittäminen

Kasvinjalostajanoikeuden haltijan on hävitettävä 7 §:n nojalla saadut tiedot vuoden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jota koskevan 6 §:ssä tarkoitetun maksuvelvollisuuden toteuttamiseksi tiedot on luovutettu.

9 §

Kasvinjalostajanoikeuden sammuminen

Kasvinjalostajanoikeus ei koske toimia, jotka liittyvät suojatun lajikkeen tai 3 §:n 7 kohdan a—c alakohdassa tarkoitettujen lajikkeiden aineiston markkinointiin Suomessa, ellei näitä toimenpiteitä tehdä:

- 1) lajikkeen lisäämisen tarkoituksessa; tai
- 2) tarkoituksessa viedä lajikkeen aineistoa sellaiseen maahan, jossa ei suojata sen kasvisuvun tai -lajin lajikkeita, johon lajike kuuluu, jollei viety aineisto ole tarkoitettu kulutukseen.

3 luku

Kasvinjalostajanoikeuden myöntämisen edellytykset

10 §

Hakijaa koskevat edellytykset

Kasvinjalostajanoikeutta voi hakea luonnollinen henkilö, oikeushenkilö ja oikeushenkilöihin niitä koskevan lainsäädännön mukaisesti rinnastettava toimielin. Kaksi tai useampi henkilö voivat yhdessä hakea kasvinjalostajanoikeutta.

Jos muu kuin lajikkeen jalostaja hakee kasvinjalostajanoikeutta, hänen on osoitettava oikeutensa lajikkeeseen.

11 §

Lajiketta koskevat edellytykset

Kasvinjalostajanoikeus myönnetään, jos lajike on uusi, muista tunnetuista lajikkeista erottuva, kasvustoltaan yhtenäinen ja tuntomerkeiltään pysyvä.

Lajiketta ei pidetä uutena, jos lajikkeen lisäysaineistoa tai satoa on kasvinjalostajanoikeuden haltijan suostumuksella myyty tai muulla tavoin luovutettu hyödyntämistarkoituksessa:

- 1) Suomessa kauemmin kuin yhden vuoden ajan ennen hakemuksen jättämistä;

2) ulkomailla kauemmin kuin kuusi vuotta ennen hakemuksen jättämistä, kun kyseessä on puu tai viiniköynnös; tai

3) ulkomailla kauemmin kuin neljä vuotta, kun kyseessä on muu kuin 2 kohdassa tarkoitettu kasvi.

Kasvinjalostajanoikeutta ei saa myöntää, jos lajikkeella on yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 mukainen yhteisön suoja.

4 luku

Kasvinjalostajanoikeuden hyväksyminen

12 §

Toimivaltainen viranomainen

Kasvinjalostajanoikeuden hyväksymisestä, rekisteröimisestä, julkaisemisesta ja kasvinjalostajanoikeusrekisterin ylläpidosta vastaa Elintarviketurvallisuusvirasto (*Evira*).

13 §

Hakemus

Hakemus kasvinjalostajanoikeuden myöntämiseksi tehdään kirjallisesti Eviralle suomen, ruotsin tai englannin kielellä. Hakemuksessa on esitettävä:

- 1) kasvinjalostajanoikeuden hakijan ja mahdollisen asiamiehen nimi, yhteystiedot, henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus, kotipaikka sekä jalostajan nimi ja yhteystiedot;
- 2) ehdotus lajikenimeksi ja selvitys lajikenimen käytöstä sekä jalostajan tunnus;
- 3) kasvisuku ja -laji;
- 4) tiedot lajikkeen alkuperästä, suojauksesta toisessa valtiossa ja koetuloksista;
- 5) tiedot siitä, haetaanko etuoikeutta, sekä siitä, missä ja milloin aikaisemmat hakemukset on tehty;
- 6) vakuutus, ettei lajiketta ole markkinoitu 11 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla ennen hakemuksen jättämistä; sekä
- 7) selvitys siitä, onko lajike geeniteknikkalain ([377/1995](#)) tai muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1829/2003 mukaisesti hyväksytty.

Hakemuspäiväksi merkitään se päivä, jona hakemusasiakirjat on toimitettu Eviralle ja hakemusmaksu on maksettu. Hakemuksessa on oltava vähimmäistietoina hakemuspäivän saamiseksi hakijan nimi ja yhteystiedot, kasvisuku ja -laji, lajikenimi ja jalostajan tunnus.

Jos hakija ei ole toimittanut kaikkia 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, Eviran on kehotettava hakijaa korjaamaan hakemuksessa olevat puutteet määräajassa. Mikäli hakija ei korjaa puutteita määräajassa, jätetään hakemus tutkimatta.

Tutkimatta jätetty hakemus otetaan käsiteltäväksi, jos hakija kuukauden kuluessa Eviran antaman määräajan päättymisestä sitä pyytää sekä ryhtyy toimenpiteisiin puutteellisuuden korjaamiseksi ja saman ajan kuluessa suorittaa uudelleen käsittelymaksun.

Jos ehdotettu lajikenimi voidaan sekoittaa sellaiseen lajikkeen aineistoa tai sen kaltaisia tavaroita koskevaan tavaramerkkiin, nimeen, toiminimeen tai muuhun tunnusmerkkiin, johon hakijalla on yksinoikeus, hakemukseen on liitettävä rekisteriote Patentti- ja rekisterihallitukselta siitä, että tavaramerkki, nimi, toiminimi tai muu tunnusmerkki on poistettu asianomaisesta rekisteristä. Jos tällaista tunnusmerkkiä ei ole rekisteröity, hakijan on liitettävä hakemukseen selvitys siitä, että hän on luopunut tai on valmis luopumaan oikeudestaan käyttää tätä tunnusmerkkiä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa säädetyistä hakemuksessa esitettävistä tiedoista.

14 §

Väliaikainen suoja

Hakemuspäivästä alkaa väliaikainen suoja, joka jatkuu, kunnes kasvinjalostajanoikeus on myönnetty. Väliaikaista suojaa ei ole, jos kasvinjalostajanoikeutta ei myönnetä.

15 §

Etu oikeus

Kasvinjalostajanoikeushakemusten etuoikeus määräytyy hakemuspäivän perusteella. Jos usealla hakemuksella on sama hakemuspäivä, niiden keskinäinen etuoikeus määräytyy hakemuksen saapumisajan perusteella. Jos etuoikeutta ei voida ratkaista saapumisajan perusteella, hakemuksilla on sama etuoikeus.

Jos kasvinjalostajanoikeuden hakija on hakenut aikaisemmin kasvinjalostajanoikeutta uusia kasvilajikkeita suojaavan kansainvälisen liiton tai Maailman kauppajärjestön jonkin jäsenen toimivaltaan kuuluvalla alueella, on hakemus, jos se tehdään 12 kuukauden kuluessa siitä, kun aikaisempi hakemus jätettiin, katsottava tehdyksi täällä samanaikaisesti.

Edellytyksenä 2 momentin mukaiselle etuoikeuden määräytymiselle on, että etuoikeutta nimenomaisesti vaaditaan hakemusta tehtäessä ja jäljennökset lajiketta koskevasta aikaisemmasta hakemuksesta ja siihen liittyvistä asiakirjoista toimitetaan Eviralle kolmen kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä. Jäljennösten tulee olla sen viranomaisen oikeaksi todistamia, joka vastaanotti ensimmäisen kyseistä lajiketta koskevan hakemuksen.

Hakijan tulee toimittaa Eviralle kahden vuoden kuluessa 2 momentin mukaisen etuoikeuden voimassaoloajan päätyttyä hakemuksen käsittelyä varten tarpeelliset tiedot, asiakirjat ja aineistot. Jos ensimmäinen hakemus on hylätty, hakijalle on myönnettävä riittävä aika toimittaa Eviralle hakemuksen käsittelyä varten tarvittavat tiedot, asiakirjat ja aineistot.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä etuoikeutta koskevan pyynnön esittämisestä.

16 §

Hakemuksen julkaiseminen

Eviran on varattava yleisölle mahdollisuus hakemusta koskevien väitteiden tekemiseen julkaisemalla hakemuksen tunnistetiedot.

Hakemusta koskevat väitteet on tehtävä Eviralle kirjallisesti kolmen kuukauden määräajassa hakemuksen julkaisemisesta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä hakemuksen julkaisemisesta ja julkaistavista tunnistetiedoista.

17 §

Väite paremmasta oikeudesta

Jos joku väittää, että hänellä on parempi oikeus lajikkeeseen kuin hakijalla, hänen on tehtävä siitä kirjallinen vaatimus Eviralle. Jos asia on epäselvä, Eviran tulee välipäätöksellä kehottaa häntä nostamaan määräajassa kanteen tuomioistuimessa. Jos kannetta ei nosteta määräajassa, väite jätetään ottamatta huomioon, mistä on mainittava välipäätöksessä.

Jos tuomioistuimessa on vireillä riita paremmasta oikeudesta lajikkeeseen, hakemuksen käsittely on keskeytettävä, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

18 §

Hakemuksen siirtäminen

Jos joku näyttää Eviralle, että hänellä on parempi oikeus lajikkeeseen kuin hakijalla, Eviran tulee hänen vaatimuksestaan siirtää hakemus hänelle. Siirronsaajan on samalla suoritettava hakemusmaksu.

Ennen kuin siirtovaatimus on lopullisesti ratkaistu, hakemusta ei saa jättää tutkimatta, hyväksyä, hylätä tai peruuttaa.

19 §

Lajikkeen tutkiminen

Evira järjestää lajikkeen tutkimisen hakijan pyynnöstä kansainvälisten menetelmien mukaan sen selvittämiseksi, onko lajike erottuva, yhtenäinen ja pysyvä, jollei tutkimista ole pidettävä erityisistä syistä tarpeettomana.

Hakijan on toimitettava tarvittava lajikkeen aineisto ja tarpeelliset muut tiedot Eviralle tai tutkimuksen suorittavalle taholle.

20 §

Päätös kasvinjalostajanoikeudesta

Evira selvittää väitteiden tekemiseen varatun ajan jälkeen, täyttääkö lajike 11 §:ssä asetetut vaatimukset, sekä tekee päätöksen kasvinjalostajanoikeuden hyväksymisestä. Hakemusta koskevat päätökset ja peruutukset julkaistaan ja hyväksytyjä hakemuksia koskevat päätökset merkitään 22 §:ssä tarkoitettuun kasvinjalostajanoikeusrekisteriin.

21 §

Voimassaolo

Kasvinjalostajanoikeus on voimassa siitä päivästä, jona Evira on tehnyt hyväksymispäätöksen. Oikeus voidaan pitää voimassa 30 vuotta hyväksymispäätöstä seuraavan vuoden alusta maksamalla vuosimaksu kalenterivuositain tammikuun loppuun mennessä.

Kasvinjalostajanoikeuden voimassaolo päättyy, jos hakijalle myönnetään yhteisön kasvinjalostajanoikeus suojattuun lajikkeeseen.

22 §

Kasvinjalostajanoikeusrekisteri

Eviran pitämään kasvinjalostajanoikeusrekisteriin merkitään hyväksytyistä kasvinjalostajanoikeuksista seuraavat tiedot:

- 1) kasvinjalostajanoikeuden rekisterinumero;
- 2) kasvinjalostajanoikeuden haltijan ja mahdollisen asiamiehen nimi ja yhteystiedot, yritys- ja yhteisötunnus, kotipaikka, ilmoitus asiamiehen vaihtumisesta sekä jalostajan nimi ja yhteystiedot;
- 3) mihin kasvisukuun ja -lajiin lajike kuuluu sekä lajikekuvauksen tunnistetiedot;
- 4) hyväksytty lajikenimi, lajikenimiehdotuksen päivämäärä ja jalostajan tunnus;
- 5) hakemuspäivämäärä, hakemusnumero ja julkaisupäivämäärä sekä kasvinjalostajanoikeuden hyväksymispäivämäärä;
- 6) myönnetty etuoikeus ja valtio, jossa lajiketta koskeva aikaisempi hakemus on tehty, sekä hakemuspäivä, jolloin hakemus on tehty;
- 7) vuosimaksun maksaminen;
- 8) myönnetty pakkolupa tai vastavuoroinen pakkolupa ja käyttö lupa;
- 9) panttioikeus;
- 10) Eviran lainvoimaa vailla olevat päätökset, muutoksenhaut, ulosmittaukset, takavarikkoon asettamiset ja tuomioistuinten asiassa tekemät päätökset;
- 11) kasvinjalostajanoikeuden päättymispäivä.

Jos merkinnän tekemistä rekisteriin ei voida välittömästi ratkaista, tulee rekisteriin merkitä, että merkinnän tekemistä on pyydetty.

Kasvinjalostajanoikeusrekisteriin ja rekisterin asiakirjoihin sovelletaan muilta osin maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annettua lakia.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisteriin tehtävien 1 momentin mukaisten merkintöjen sisällöstä.

23 §

Merkinnän poistaminen rekisteristä

Jos näytetään, että rekisteriin merkitty käyttö lupa, panttioikeus tai pakkolupa on lakannut, merkintä on poistettava rekisteristä.

Luonnollisen henkilön 22 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettut henkilötiedot poistetaan rekisteristä viimeistään kymmenen vuoden kuluessa siitä, kun kasvinjalostajanoikeuden voimassaolo on lakannut. Rekisteriin talletettujen tietojen poistamiseen sovelletaan, mitä henkilötietolaissa ([523/1999](#)) säädetään tai sen nojalla päätetään.

Rekisteristä poistettujen tietojen arkistoinnista säädetään arkistolaissa ([831/1994](#)).

5 luku

Lajikenimi

24 §

Lajikenimen valinta ja käyttäminen

Lajike tulee voida erottaa lajikenimen perusteella muista saman tai lähisukuisen lajin lajikkeista.

Lajikkeen nimeä ei saa hyväksyä, jos se on sekoitettavissa tavamerkkiin, nimeen, toiminimeen tai muuhun tunnusmerkkiin, johon muulla kuin hakijalla on suoja siten, että tämä toisella oleva suoja on esteenä lajikenimen rekisteröinnille.

Kun suojatun lajikkeen lisäysaineistoa markkinoidaan, siitä on käytettävä sen hyväksyttyä lajikenimeä. Hyväksyttyä lajikenimeä on käytettävä vielä senkin jälkeen, kun kasvinjalostajanoikeuden voimassaoloaika on päättynyt tai oikeus on muuten lakannut.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lajikenimen valinnasta ja lajikenimen käyttämisestä.

25 §

Lajikenimen kumoaminen ja lajikkeen uudelleen nimeäminen

Eviran on kumottava hyväksytty lajikenimi, jos:

- 1) lajikenimi on hyväksytty tämän lain vastaisesti ja este hyväksymiselle on edelleen olemassa;
- 2) kasvinjalostajanoikeuden haltija niin vaatii ja osoittaa siihen perustellun syyn; tai
- 3) joku esittää oikeuden päätöksen, jossa kielletään nimen käyttäminen lajikkeesta.

Eviran on ilmoitettava kasvinjalostajanoikeuden haltijalle lajikenimen kumoamisvaatimuksesta ja kehotettava tätä esittämään uusi ehdotus lajikenimeksi 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon vaatimuksesta.

Eviran on tutkittava uutta nimeä koskeva ehdotus. Kun Evira on hyväksynyt uuden nimen, se on julkaistava ja rekisteröitävä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lajikenimen kumoamisesta ja muuttamisesta.

6 luku

Kasvinjalostajanoikeuden lakkaaminen, mitättömäksi julistaminen ja menetetyksi määrääminen

26 §

Kasvinjalostajanoikeuden lakkaaminen

Evira toteaa päätöksellään kasvinjalostajanoikeuden lakanneeksi, jos kasvinjalostajanoikeuden haltija ilmoittaa Eviralle kirjallisesti luopuvansa kasvinjalostajanoikeudestaan.

Jos vuosimaksua ei ole maksettu 21 §:n mukaisesti, Eviran on kehotettava kasvinjalostajanoikeuden haltijaa maksamaan vuosimaksu Eviran antamassa määräajassa uhalla, että kasvinjalostajanoikeus lakkaa. Jos kasvinjalostajanoikeuden haltija ei ole maksanut maksua annetussa määräajassa, Evira toteaa päätöksellään kasvinjalostajanoikeuden lakanneeksi.

Jos kasvinjalostajanoikeus on ulosmitattu tai siihen on olemassa rekisteriin merkitty panttioikeus tai riita kasvinjalostajanoikeuden siirtämisestä on vireillä, kasvinjalostajanoikeutta ei saa lakkauttaa niin kauan kuin ulosmittaus tai panttioikeus on voimassa tai riitaa ei ole lopullisesti ratkaistu.

27 §

Mitättömäksi julistaminen

Tuomioistuimen on julistettava kasvinjalostajanoikeus mitättömäksi, jos oikeutta myönnettäessä:

- 1) lajikkeen erotettavuutta tai uutuutta koskevia edellytyksiä ei ole ollut olemassa;
- 2) lajikkeen yhtenäisyyttä tai pysyvyyttä koskevia edellytyksiä ei ole ollut olemassa ja päätös kasvinjalostajanoikeuden hyväksymisestä on oleellisilta osin perustunut hakijan toimittamiin tietoihin.

Tuomioistuimen on julistettava kasvinjalostajanoikeus mitättömäksi, jos oikeus on myönnetty hakijalle, joka ei ole oikeutettu siihen, ellei Evira siirrä kasvinjalostajanoikeutta sille, joka on siihen oikeutettu.

Asioissa, jotka koskevat kasvinjalostajanoikeuden mitättömäksi julistamista, tuomioistuimen on pyydettävä Eviran lausunto.

28 §

Menetetyksi määrääminen

Evira määrää kasvinjalostajanoikeuden menetetyksi, jos:

- 1) kasvinjalostajanoikeuden haltija ei kykene tuottamaan lajikkeen lisäysaineistoa, jonka tuntomerkit vastaavat suojatun lajikkeen tuntomerkkejä;
- 2) kasvinjalostajanoikeuden haltija ei toimita Eviran kehotuksesta määräajassa lajikkeen lisäysaineistoa, asiakirjoja ja muita tietoja, jotka ovat tarpeen sen selvittämiseksi, ylläpidetäänkö lajiketta asianmukaisesti; tai

3) lajikenimi on kumottu kasvinjalostajanoikeuden hyväksymisen jälkeen ja kasvinjalostajanoikeuden haltija ei ehdota uutta hyväksyttävää lajikenimeä.

29 §

Kasvinjalostajanoikeuden päättymisen rekisteröinti

Kasvinjalostajanoikeus merkitään päättyneeksi rekisteriin:

- 1) jos kasvinjalostajanoikeus on lakannut 26 §:n mukaisesti;
- 2) jos kasvinjalostajanoikeus on julistettu tuomioistuimen lainvoiman saaneella päätöksellä mitättömäksi 27 §:n mukaisesti;
- 3) jos se on määrätty Eviran päätöksellä menetetyksi 28 §:n mukaisesti; tai
- 4) voimassaoloajan päätyttyä 21 §:n mukaisesti.

7 luku

Käyttö- ja pakkolupa sekä vastavuoroinen pakkolupa

30 §

Käyttölupa

Jos kasvinjalostajanoikeuden haltija on antanut toiselle oikeuden ammattimaisesti käyttää suojattua lajiketta (*käyttölupa*), tämä saa luovuttaa oikeutensa edelleen ainoastaan, jos niin on sovittu.

Jos käyttölupa kuuluu yritykselle, se saadaan luovuttaa yrityksen luovutuksen yhteydessä, jollei muuta ole sovittu.

Jos kasvinjalostajanoikeuden haltija ilmoittaa luopuvansa kasvinjalostajanoikeudestaan ja rekisteriin on merkitty lajiketta koskeva käyttölupa, Eviran on ilmoitettava asiasta käyttöluvan haltijalle kohtuullisen ajan varaamiseksi tämän oikeuksien valvomiseksi ennen kuin Evira toteaa päätöksellään kasvinjalostajanoikeuden lakanneeksi.

31 §

Pakkolupa

Jos rekisteröidyn lajikkeen lisäysaineistoa ei tuoteta markkinoille yleisen edun kannalta kohtuullisin ehdoin ja elintarvikehuollon yleisiin tarpeisiin nähden riittävästi, voi se, joka haluaa käyttää lajiketta ammattimaisesti Suomessa, saada siihen pakkoluvan, jollei kasvinjalostajanoikeuden haltijan menettelyyn ole hyväksyttävää syytä. Pakkolupa sisältää myös oikeuden saada kasvinjalostajanoikeuden haltijalta tarpeellinen määrä lajikkeen lisäysaineistoa.

Pakkolupa voidaan myöntää vain sille, jolla katsotaan olevan edellytykset hyväksyttävällä tavalla ja pakkoluvassa määrättävillä ehdoilla käyttää hyväksi kasvinjalostajanoikeuden kohteena olevaa lajiketta. Pakkolupa ei estä kasvinjalostajanoikeuden haltijaa itse käyttämästä oikeuttaan tai antamasta lajikkeen käyttölupaa.

Pakkoluvan myöntää tuomioistuin, joka määrää, missä laajuudessa suojattua lajiketta saa käyttää, sekä vahvistaa vastikkeen ja muut pakkoluvan ehdot. Tuomioistuin voi

kasvinjalostajanoikeuden haltijan vaatimuksesta kumota pakkoluvan tai vahvistaa sille uudet ehdot, jos oleellisesti muuttuneet olosuhteet sitä edellyttävät.

32 §

Vastavuoroinen pakkolupa

Jos bioteknologisen keksinnön patentin haltija ei voi hyödyntää patenttia loukkaamatta lajiketta koskevaa aiempaa kasvinjalostajanoikeutta, hän voi hakea asianmukaista korvausta vastaan pakkolupaa tuomioistuimelta kyseisen oikeuden suojaaman lajikkeen muulla kuin yksinoikeudella tapahtuvaa käyttöä varten. Jos patentin haltijalle myönnetään tällainen pakkolupa, kasvinjalostajanoikeuden haltijalla on tällöin oikeus saada kohtuullisin ehdoin vastavuoroinen lupa käyttää suojattua keksintöä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun luvan hakijan on osoitettava, että hän ei ole onnistunut sopimusteitse saamaan lupaa kasvinjalostajanoikeuden haltijalta ja että keksintö edustaa huomattavaa teknistä kehitystä, johon liittyy huomattava taloudellinen etu suojattuun lajikkeeseen nähden.

Patenttilaissa ([550/1967](#)) säädetään kasvinjalostajan oikeudesta saada pakkolupa käyttää patentilla suojattua keksintöä.

8 luku

Yksityisoikeudellinen suoja

33 §

Loukkauksen estäminen

Jos joku loukkaa kasvinjalostajanoikeuden tuottamaa yksinoikeutta, tuomioistuin voi kieltää häntä jatkamasta tai toistamasta tekoa.

34 §

Keskeyttämismääräys välittäjälle

Tuomioistuin voi 33 §:ssä tarkoitettua kannetta käsitellessään kasvinjalostajanoikeuden haltijan vaatimuksesta määrätä lähettimen, palvelimen tai muun sellaisen laitteen ylläpitäjän taikka muun välittäjänä toimivan palvelun tarjoajan sakon uhalla keskeyttämään kasvinjalostajanoikeutta loukkaavaksi väitetyn käytön (*keskeyttämismääräys*), jollei sitä voida pitää kohtuuttomana ottaen huomioon kasvinjalostajanoikeuden väitetyn loukkaajan, välittäjän ja kasvinjalostajanoikeuden haltijan oikeudet.

Ennen 33 §:ssä tarkoitetun kanteen nostamista tuomioistuin voi kasvinjalostajanoikeuden haltijan vaatimuksesta antaa keskeyttämismääräyksen, jos sen antamiselle on 1 momentissa mainitut edellytykset ja jos on ilmeistä, että oikeudenhaltijan oikeuksien toteutuminen muutoin vakavasti vaarantuisi. Tuomioistuimen on varattava sekä sille, jolle määräystä on haettu annettavaksi, että sille, jonka väitetään loukkaavan kasvinjalostajanoikeutta, tilaisuus tulla kuulluksi. Tiedoksianto sille, jolle määräystä on haettu annettavaksi, voidaan toimittaa postitse taikka telekopiota tai sähköpostia käyttäen. Asian käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä [oikeudenkäymiskaaren 8 luvussa](#) säädetään.

Tuomioistuin voi pyynnöstä antaa 2 momentissa tarkoitetun keskeyttämismääräyksen väliaikaisena väitettyä loukkaajaa kuulematta, jos asian kiireellisyys sitä välttämättä vaatii.

Määräys on voimassa, kunnes toisin määrätään. Väitetylle loukkaajalle on määräyksen antamisen jälkeen viipymättä varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Kun väitettyä loukkaajaa on kuultu, tuomioistuimen on viipymättä päätettävä, pidetäänkö määräys voimassa vai peruutetaanko se.

Tämän pykälän nojalla annettu keskeyttämismääräys ei saa vaarantaa kolmannen oikeutta lähettää ja vastaanottaa viestejä. Keskeyttämismääräys tulee voimaan, kun hakija asettaa ulosottomiehelle ulosottokaaren ([705/2007](#)) [8 luvun 2 §:ssä](#) tarkoitetun vakuuden, jollei [oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 7 §:stä](#) muuta johdu. Tämän pykälän 2 tai 3 momentin nojalla annettu keskeyttämismääräys raukeaa, jollei 33 §:ssä tarkoitettua kannetta nosteta kuukauden kuluessa määräyksen antamisesta.

Keskeyttämismääräystä vaatineen on korvattava sille, jolle määräys on annettu, samoin kuin väitetylle loukkaajalle määräyksen täytäntöönpanosta aiheutunut vahinko sekä asiassa aiheutuneet kulut, jos 33 §:ssä tarkoitettu kanne hylätään tai jätetään tutkimatta taikka jos asian käsittely jätetään sillensä sen vuoksi, että kantaja on peruuttanut kanteensa tai jäänyt saapumatta tuomioistuimeen. Sama on voimassa, jos keskeyttämismääräys 3 momentin nojalla peruutetaan tai 4 momentin nojalla raukeaa. Vahingon ja kulujen korvaamista koskevan kanteen nostamisessa noudatetaan, mitä [oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 12 §:ssä](#) säädetään.

[35 §](#)

Vahvistuskanne

Kasvinjalostajanoikeuden haltija tai se, jolla käyttö- tai pakkoluvan perusteella on oikeus käyttää hyväksi kasvinjalostajanoikeuden nojalla suojattua lajiketta, voi ajaa vahvistuskannetta siitä, nauttiiko hän myönnetyn kasvinjalostajanoikeuden perusteella suojaan toista vastaan, jos asia on epäselvä ja siitä aiheutuu hänelle haittaa.

Joka käyttää tai aikoo käyttää hyväksi kasvinjalostajanoikeuden perusteella suojattua lajiketta, voi samoilla ehdoilla ajaa kasvinjalostajanoikeuden haltijaa vastaan vahvistuskannetta siitä, onko myönnetyn kasvinjalostajanoikeuden johdosta olemassa este sanotulle toiminnalle.

[36 §](#)

Hyvitys ja vahingonkorvaus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta loukkaa kasvinjalostajanoikeutta tai 24 §:n 3 momentin säännöstä lajikenimen käyttämisestä, on velvollinen suorittamaan kasvinjalostajanoikeuden haltijalle kohtuullisen hyvityksen lajikkeen hyväksikäyttämisestä ja korvaamaan vahingon, joka loukkauksesta aiheutuu. Jos huolimattomuus on vähäinen, vahingonkorvausta voidaan sovittaa.

Jos kasvinjalostajanoikeuden loukkaus tai lajikenimen käyttämistä tarkoittavan 24 §:n 3 momentin loukkaus ei ole tahallinen tai tehty huolimattomuudesta, loukkaaja on velvollinen suorittamaan kohtuullisen hyvityksen lajikkeen hyväksikäyttämisestä.

Kasvinjalostajanoikeuden loukkauksen tai lajikenimen käyttämistä tarkoittavan 24 §:n 3 momentin loukkauksen perusteella voidaan hyvitystä ja korvausta vahingosta vaatia ainoastaan viiden viimeisen vuoden ajalta ennen kanteen vireillepanoa.

Jos kasvinjalostajanoikeus on lainvoiman saaneella tuomiolla julistettu mitättömäksi, hyvitys- tai vahingonkorvausvelvollisuutta ei ole.

Vahingonkorvauksesta on lisäksi voimassa, mitä vahingonkorvauslaissa ([412/1974](#)) säädetään.

[37 §](#)

Viljelijän korvausvelvollisuus

Viljelijä, joka laiminlyö 6 §:ssä säädetyn velvoitteen, on velvollinen suorittamaan kasvinjalostajanoikeuden haltijalle korvausta. Korvauksen suuruus määräytyy yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 14 artiklan 3 kohdassa säädetyn maataloutta koskevan vapautuksen soveltamista koskevista säännöistä komission asetuksen (EY) N:o 1768/95 mukaan.

[38 §](#)

Lajikkeen kasviaineiston palauttaminen

Tuomioistuin voi oikeudenloukkauksen kärsineen kanteesta, sen mukaan kuin on kohtuullista, määrätä, että lajikkeen kasviaineisto, johon oikeudenloukkaus kohdistuu, on luovutettava loukatulle lunastusta vastaan. Edellä sanottu ei koske sitä, joka vilpittömässä mielessä on saanut lajikkeen kasviaineiston tai erityisen oikeuden siihen eikä itse ole loukannut kasvinjalostajanoikeutta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lajikkeen kasviaineisto saadaan ottaa takavarikkoon, jos oikeudenloukkauksen kärsinyt on tehnyt vaatimuksen lajikkeen kasviaineiston luovuttamiseksi sen mukaan kuin ulosottokaassa säädetään.

[39 §](#)

Väliaikaisen suojan loukkaus

Jos joku muu kuin hakija käyttää ammattimaisesti hyväksi lajiketta ja lajikkeen lisäysaineistoa 14 §:ssä tarkoitettuna aikana, kasvinjalostajanoikeuden loukkausta koskevia säännöksiä on sovellettava, jos kasvinjalostajanoikeus sittemmin myönnetään.

Väliaikaisen suojan aikana tapahtuneesta kasvinjalostajanoikeuden loukkauksesta ei voida tuomita 9 luvussa tai rikoslain ([39/1889](#)) [49 luvun 2 §:ssä](#) tarkoitettua rangaistusta.

Vahinko, joka on syntynyt ennen 16 §:ssä tarkoitettua hakemuksen julkaisemista, voidaan määrätä korvattavaksi ainoastaan 36 §:n 2 momentin mukaan.

Jos vahingonkorvauskanne pannaan vireille vuoden kuluessa kasvinjalostajanoikeuden hyväksymisestä, ei 36 §:n 3 momentin säännöstä sovelleta.

[40 §](#)

Tuomion julkistaminen

Tuomioistuin voi kasvinjalostajanoikeuden loukkausta koskevassa riita-asiassa kantajan vaatimuksesta määrätä, että vastaajan on korvattava kustannukset, jotka kantajalle aiheutuvat siitä, että hän soveltuvin toimin julkistaa tietoja lainvoimaisesta tuomiosta, jossa vastaajan on todettu loukanneen kasvinjalostajanoikeutta. Määräystä ei saa antaa, jos tietojen levittämistä on muussa laissa rajoitettu. Harkitessaan määräyksen antamista ja määräyksen sisältöä tuomioistuimen tulee ottaa huomioon julkistamisen yleinen merkitys, loukkauksen laatu ja laajuus, julkistamisesta aiheutuvat kustannukset ja muut vastaavat seikat.

Tuomioistuimien määrää vastaajan korvattavien kohtuullisten julkistamiskustannusten enimmäismäärän. Kantajalla ei ole oikeutta korvaukseen, jos tietoja tuomiosta ei ole julkistettu tuomioistuimen määräämässä ajassa tuomion lainvoimaiseksi tulosta.

9 luku

Rangaistussäännökset

[41 §](#)

Kasvinjalostajanoikeuden loukkaus

Joka tahallaan rikkoo 4 §:ssä säädettyä yksinoikeutta, on tuomittava, jollei teko ole rangaistava [rikoslain 49 luvun 2 §](#):ssä tarkoitettuna teollisoikeusrikkoksena, *kasvinjalostajanoikeuden loukkaamisesta* sakkoon.

[42 §](#)

Kasvinjalostajanoikeusrikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta laiminlyö 6 §:n 4 momentissa säädetyn tietojenantovelvollisuutensa tai rikkoo 24 §:n 3 momentin säännöksiä lajikenimen käyttämisestä, on tuomittava *kasvinjalostajanoikeusrikkomuksesta* sakkoon.

[43 §](#)

Suojattua lajiketta koskevien viljelytietojen väärinkäyttö

Kasvinjalostajanoikeuden haltija, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta käyttää 7 §:n nojalla luovutettuja tietoja vastoin 7 §:n 2 momentissa säädettyä käyttötarkoitusta tai mainitun lainkohdan vastaisesti luovuttaa tietoja edelleen, on tuomittava *suojattua lajiketta koskevien viljelytietojen väärinkäytöstä* sakkoon.

[44 §](#)

Syyteoikeus

Syyttäjä ei saa nostaa syytettä 41—43 §:ssä tarkoitettusta rikkomuksesta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteeseen pantavaksi.

10 luku

Erinäiset säännökset

[45 §](#)

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun Eviran päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa ([586/1996](#)) säädetään.

[46 §](#)

Oikeuspaikka

Laillinen tuomioistuimien tämän lain nojalla käsiteltävissä asioissa on Helsingin käräjäoikeus.

[47 §](#)

Lausunnon pyytäminen

Kasvinjalostajanoikeutta koskevissa asioissa tuomioistuin voi pyytää Eviran lausunnon.

[48 §](#)

Perittävät maksut

Tämän lain mukaisista Eviran suoritteista peritään valtiolle maksuja valtion maksuperustelaisissa ([150/1992](#)) säädettyjen perusteiden mukaan.

[49 §](#)

Kasvinjalostajanoikeuden hakijan ja haltijan asiamies

Jos kasvinjalostajanoikeuden hakijalla tai haltijalla ei ole kotipaikkaa Suomessa, hakijalla tai haltijalla on oltava Euroopan talousalueella asuva asiamies, joka on oikeutettu edustamaan hakijaa tai haltijaa kaikissa kasvinjalostajanoikeutta koskevissa asioissa.

50 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Tällä lailla kumotaan 21 päivänä elokuuta 1992 annettu laki kasvinjalostajanoikeudesta ([789/1992](#)) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen ja Euroopan yhteisön myöntämän kasvinjalostajanoikeuden yksityisoikeudellisesta ja julkisoikeudellisesta suojasta Suomessa 5 päivänä maaliskuuta 1999 annettu laki ([239/1999](#)).

Kumotun kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain nojalla annetut säännökset ja määräykset jäävät edelleen voimaan, kunnes tämän lain nojalla toisin säädetään.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleviin kasvinjalostajanoikeushakemuksiin ja niiden perusteella myönnettäviin kasvinjalostajanoikeuksiin sekä kasvinjalostajanoikeuksiin, jotka on myönnetty ennen lain voimaantuloa, sovelletaan tätä lakia.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevien kasvinjalostajanoikeuksien voimassaoloaika pidentyy tämän lain mukaiseksi niiden hyväksymispäätöksestä lukien.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Jos muussa laissa viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen kasvinjalostajanoikeudesta annettuun lakiin, sen asemasta sovelletaan tätä lakia.

[HE 98/2009](#), MmVM 11/2009, EV 236/2009

Annettu Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 19